

טיפים להוראה – איך ללמד באופן בהיר

”איך ללמד באופן בהיר”, מתוך: ”על הגובה”, גיליון 3, מרץ 2004 סיכמה: ד”ר אגוזה וסרמן

מאות מחקרים שנערכו בשיטות מגוונות במכללות ובאוניברסיטאות שונות, מעידים שהסטודנטים רואים ב”הוראה בהירה” את התכונה החשובה ביותר של המרצה.

מרצה נתפס כבהיר בעיני הסטודנטים אם הם מבינים את הסבריו ואת מה שהוא מציג בפניהם. בטיפ זה נעסוק בפרמטר אחד התורם לבהירות ההוראה והוא הימנעות מסוגים שונים של ”רעש”.

1. רעש שמיעתי – הפרעות ביכולת ההאזנה

כדאי להימנע או לצמצם ככל האפשר רעש חיצוני מסיח דעת המגיע מחוץ לכיתה, על אף שברב המקרים אין למרצה שליטה מלאה על כך.

כדאי למנוע רעשים בכיתה כגון: חריקת גירים בעת כתיבה על הלוח, מצגת רועשת מידי ובאופן כללי לדאוג לשקט בכיתה, כך שסטודנטים לא יפריעו לחבריהם להאזין, להתרכז וללמוד.

2. רעש בדיבור

א. יש להימנע מ: ביטוי שגוי של מילים, היסוס בדיבור (“אמממ” “אההה”), חזרה על מילים שלא לצורך (ללא תוספת משמעות לנאמר), התחלת משפט מבלי לסיימו, חזרה על חלקי משפט לפני שמסיימים אותו וממשפטים מורכבים הבנויים ממשפט אחד המשועבד בתוך משפט אחר.

ב. יש להקפיד על היגוי טוב וברור של מילים ולדבר כשפני המרצה לכיתה.

ג. על המרצה לדבר בטון ידידותי לסטודנטים, בקצב מתאים- לא מהיר מדי ולא איטי מדי.

ד. על המרצה לדבר בקול רם שאינו רם מדי אבל גם אינו שקט מדי.

ה. יש להשתמש בשפה שהיא משמעותית ומובנת לסטודנטים.

ו. לא להשתמש בז'רגון- במושגים ומונחים מקצועיים שאינם מוכרים לסטודנטים, מבלי להציג את הגדרותיהם או להסביר את משמעותיהם.

ז. לא להקריא חלקים גדולים של ההרצאה אלא אם כן מביאים ציטטות.

3. רעש חזותי – הפרעות ביכולת הראייה ובהבנת הנראה

1. כדי להימנע מיצירת ”רעש” בהבנת הנראה יש להקפיד על בהירות המידע החזותי שהמרצה מציג: לדוגמא: כתב יד ברור על הלוח, לבדוק לפני השיעור אם הלוח אינו מבריק מדי, או אינו חשוך מדי, או אם מוטל עליו אור מן השמש או מאמצעי תאורה אחר שמקשה על הקריאה.

יש להשאיר את המידע הכתוב על הלוח, שקף או מצגת מספיק זמן כדי לאפשר לכל הסטודנטים לקרוא ולפרש.

בהצגת שקף או מצגת- לוודא שלא יהיו עמוסים מידי.

4. רעש מוטיבציוני/פנימי – הפרעות למוטיבציה הפנימית לקלוט מידע ולעבדו

1. לא לשדר לסטודנטים את ההרגשה שהמרצה אינו מוכן לשיעור במידה מספקת, או שהדרך בה

המרצה מעביר את החומר אינה מושלמת, או שהמרצה אינו מתייחס ברצינות לחומר המועבר

או לתפקידו כמרצה, או שדבריו אינם חשובים לסטודנטים.

2. יש לגלות יחס של כבוד לכל הסטודנטים.

5. רעש "לוגי" – הפרעה ליכולת לפרש מידע שנקלט ולהבינו

1. לארגן את נושאי השיעור, הרעיונות ויחידות התוכן כך שהם יתבססו זה על זה מן ההתחלה ועד הסוף.
2. להבהיר לסטודנטים את הבסיס לסידור וארגון החומר.
3. לקשר באופן שוטף את הנושאים או את יחידות החומר והרעיונות האחד לאחר.